

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/28/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5818200064
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5818200064.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcu: mal. U. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX/XX-X, S., zastúpený zákonným zástupcom - matkou: N. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX/XX-X, S., právne zastúpenou Mgr. Romanom Kobellom, advokátom so sídlom Y. X. XXXX, T. O., proti žalovanému: P. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom M.R. Q. XXX, S., právne zastúpenému JUDr. Máriou Vevurkovou, advokátkou so sídlom P. XXX, A., o zaplatenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 1C/2/2018-148 zo dňa 8. novembra 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í**:

- vo výroku I. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom náhrady za bolesť sumu 2.037,20 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% zo sumy 2.037,20 eur od 10.7.2017 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku,
- vo výroku II. tak, že žalobu v časti uplatneného nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnia zamieťa,
- vo výroku III. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 791,10 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobca **m á** voči žalovanému **n á r o k** na náhradu trov konania v rozsahu 79,80 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady za bolesť sumu 2.473 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% z priznanej istiny od 10.07.2017 do zaplatenia, v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Súčasne (výrok II.) stanovil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia čiastku 80 eur spolu s 5% úrokom z omeškania z priznanej istiny od 10.07.2017 do zaplatenia, v rovnakej lehote. Napokon (výrok III.) konštatoval existenciu nároku žalobcu na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, z ktorého dôvodu je mu žalovaný povinný uhradiť sumu 1.413 eur taktiež do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenia § 420 ods. 1, § 444 OZ v spojení s § 2 ods. 1. 2, § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia a § 1 Opatrenia Ministerstva zdravotníctva SR z 18.5.2016 o ustanovení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za rok 2016 (všetky ustanovenia citované v napadnutom rozsudku) východiskovo uviedol, že žalovaný bol rozsudkom Okresného súdu Námestovo

sp. zn. 4T/93/2015 zo dňa 18.02.2016 (právoplatný tým istým dňom) uznaný za vinného zo skutku, ktorý spáchal dňa 26.04.2015 v čase okolo 16:30 hod. na futbalovom ihrisku pri materskej škôlke na sídlisku P. v meste S., kde v prítomnosti viacerých detí manipuloval s horľavinou - technickým benzínom, ktorú priniesol vo fľaši, pričom najskôr zapaloval uvedenú horľavinu vo vrchnáku a následne, keď sa od horiacej kvapaliny vo vrchnáku chytila horľavina vo fľaši, túto odhodil od seba, mimo ihriska, kde zasiahol maloletého U. D. (žalobcu v tomto konaní), ktorý stál pri mantinely ihriska a ktorý od horľaviny začal horieť, čím mu spôsobil popáleninu ľavej strany hrudníka gr. II, popáleninu brušnej steny obojstranne gr. II, popáleninu pravej hornej končatiny gr. III, popáleninu pravého podpazušia gr. II, popáleninu ľavého predlaktia gr. II a popáleninu oboch rúk gr. II, s dobou liečenia minimálne 10 týždňov. Žalobca na základe uvedeného protiprávneho konania žalovaného utrpel škodu na zdraví. Príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním žalovaného a vznikom škody na zdraví žalobcu je preukázaná odsudzujúcim rozsudkom, ktorým bol zároveň žalobca odkázaný so svojim nárokom na náhradu škody na občianskeho súdne konanie.

3.Nadväzne okresný súd konštatoval, že náhrada za bolesť sa poskytuje na základe lekárskeho posudku. V danom prípade bola lekárskeho posudkom zo dňa 15.06.2017 diagnóza žalobcu ohodnotená v bočte 300 bodov, z čoho 160 bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia bolo uhradených dňa 14.08.2017. V roku 2016 je pre určenie sumy náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia hodnota bodu rovnajúca sa sume vo výške 17,66 eur, po prepočte 140 bodov náhrady za bolesť činí sumu 2.473 eur.

4.Okresný súd tu argumentoval, že žalobca je ešte dieťa, ktoré utrpelo v dôsledku zranení - popálenín zohydzujúce jazvy v oblasti rúk a hrude, pri ktorej budú potrebné podľa vyjadrenia ošetrojúceho lekára aj ďalšie korekcie (zbrusovanie jaziev), pričom už teraz sa maloletý U. stretáva z odsúdením zo strany svojich rovesníkov, čo pociťuje z psychického hľadiska veľmi negatívne, preto je nesporné, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Na poškodenie maloletý nezabudne po celý svoj život, bude sa s tým musieť psychicky vyrovnávať, pri liečení prežíva veľké bolesti a neskôr hlavne v pubertálnom veku sa bude stretávať a konfrontovať s posmešnými pohľadmi svojich rovesníkov. Ide o trvalé poškodenie zdravia.

5.Pokiaľ ide o námietku premlčania, súd prvej inštancie dospel k záveru, že v danom prípade matka maloletého žalobcu uplatnila svoj nárok na náhradu škody v rámci svojho výsluchu dňa 11.06.2015, kde sa vyjadrila, že maloletému vznikla škoda na zdraví, avšak v tom čase svoj nárok bližšie nešpecifikovala, nakoľko liečba maloletého naďalej pokračovala. Liečenie maloletého bolo síce ukončené k 31.08.2015, ale rozsah škody na zdraví bol určený až v lekárskom odbornom posudku MUDr. F. D. PhD. dňa 15.06.2017. Dvojročná premlčacia lehota (§ 106 ods. 1 OZ) teda začala plynúť dňom vyhotovenia predmetného lekárskeho posudku. Nakoľko žaloba bola podaná 09.01.2018 nie je možné pokladať predmetný nárok za premlčaný.

6.Pokiaľ ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré bolo lekárskeho posudkom ohodnotené na 160 bodov, žalovaný podľa okresného súdu zaplatil dňa 14.08.2017 sumu 2.745,60 eur, čo je o 80 eur menej ako zodpovedá bodovému prepočtu. Preto okresný súd vyhovel žalobe aj v tejto časti.

7.Zvýšenie nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobca odôvodňoval lekárskeho správou MUDr. P.. Súd prvej inštancie považoval z predložených listinných dôkazov za preukázané, že poškodenie zdravia maloletého vyvolalo závažné psychiatrické ochorenie - depresiu. Ako vyplynulo z predmetnej lekárskej správy, následkom depresívneho stavu maloletého došlo k výraznej sociálnej dysfunkcii, nakoľko ako sám pred ošetrojúcou lekárkou uviedol, má problémy so svojimi rovesníkmi, ktorí na neho hľadajú v dôsledku jaziev inak. Podľa lekárskej správy sa u maloletého vyvíjajú úzkostné stavy a často aj nenávisť vzťahy k svojim rovesníkom v dôsledku ich správania. Vzhľadom na to, že k poškodeniu zdravia maloletého došlo v čase keď mal 8 rokov, je dôvodné predpokladať, že negatívne následky budú maloletého sprevádzať po celý jeho život a to s prihliadnutím aj na rozvinutú psychiatrickú diagnózu, vzniknutú v dôsledku úraz. Tieto skutočnosti okresný súd vyhodnotil ako prípad hodný osobitného zreteľa a vyhovel žalobe aj v časti zvýšenia nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia.

8.O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že priznal predmetný procesný nárok v plnom rozsahu žalobcovi.

9.Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný. Vytýkal mu arbitrárnosť, pričom poukazyval na skutočnosť, že po vrátení veci odvolacím súdom nebol zo strany žalobcu produkovaný žiadny nový

dôkaz, na základe ktorého by bolo dôvodné pôvodný rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť. Súd I. inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaoberal námitkami žalovaného, ktorými od počiatku namietal premlčanie nároku žalobcu na zaplatenie bolestného, otázku nesprávneho ustálenia výšky náhrady za 1 bod, ako i priznanie zvýšenie sťaženia spoločenského oprávnenia, bez toho, že by žalobca dôvodnosť takéhoto zvýšenia preukázal.

10. Pokiaľ ide o premlčanie, žalobca utrpel zranenia dňa 26.04.2015 a k ustáleniu jeho zdravotného stavu došlo v zmysle lekárskeho posudku zo dňa 15.06.2017 ku dňu 31.08.2015. Z hľadiska plynutia premlčacej lehoty nie je právne relevantné, kedy si dal žalobca vyhotoviť lekársky posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia. Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej 2 ročnej premlčacej lehoty je dôležitou a podstatnou skutočnosťou určenie dátumu ustálenia zdravotného stavu. Keďže k ustáleniu zdravotného stavu došlo dňa 31.08.2015, žalobca si mohol dať vyhotoviť lekársky posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia deň nasledujúci, po ustálení zdravotného stavu teda už dňa 01.08.2015 a od tohto momentu tu mu začala plynúť subjektívna 2 ročná premlčacia lehota (napr. rozhodnutie NS súdu SR zo dňa 28.6.2001, sp. zn. MCdo/37/2000). Deň 15.06.2017, ktorý si žalobca zamieňa za deň ustálenia zdravotného stavu je dňom, kedy bol lekársky posudok vyhotovený. Ak teda súd I. inštancie námietku premlčania zo strany žalovaného posúdil ako nedôvodnú, s odôvodnením, že subjektívna premlčacia lehota žalobcu začala plynúť dňom vyhotovenia lekárskeho posudku t.j. dňa 15.06.2017, a preto, ak žalobca podal žalobu na súd dňa 09.01.2018, jeho nárok nemôže byť premlčaný, tento záver je nesprávny.

11. Okrem toho, podľa odvolateľa zo strany žalobcu nedošlo k riadnemu uplatneniu škody v rámci trestného konania, preto následne pri riešení otázky premlčania nároku v konaní o náhradu škody v rámci tohto konania, ktorému predchádzalo adhézne konanie, nemohlo dôjsť k "spočívaniu" premlčania v súvislosti s uplatnením nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Za riadne uplatnenie nároku na náhradu škody v adhéznom konaní je totiž možné pokladať len návrh (hoc trestné oznámenie) poškodeného, z ktorého však jednoznačne bude vyplývať požiadavka aby bola konkrétnej osobe a uložená povinnosť na náhradu škody v určitej výške (najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteneho vyšetrovania), pričom ďalšou podmienkou riadneho uplatnenia nároku na náhrady škody je označenie dôvodu, na základe ktorého si poškodený uplatňuje nárok na náhradu škody, a zároveň ustanovenie § 46 ods. 3 Trestného poriadku vyžaduje, aby poškodený uviedol (aspoň minimálnu) výšku uplatneného nároku na náhradu škody. Z uvedených skutočností vyplýva, že výška škody ktorú žalobca utrpel bola zistiteľná ku dňu 12.11.2015, kedy sa realizoval vyšetrovací úkon preštudovanie spisu, ktorého sa zúčastnila matka žalobcu, pričom ani v rámci toho úkonu neuviedla ani minimálnu výšku škody, ktorú žiadala od žalobcu nahradiť. Žalobkyňa sa zúčastňovala a úkonov trestného konania, bola o spôsobe akým je treba škodu uplatniť zo strany OČTK riadne poučená, čo zároveň potvrdila svojím podpisom.

12. Nesprávne tiež okresný súd podľa žalovaného určil výšku hodnoty bodu bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, keď vychádzal z roku 2016, ktorý predchádzal roku, v ktorom bol vyhotovený lekársky posudok (15.06.2017). Lekársky posudok je však len podkladom pre záver o vytrpenej bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia, deň jeho vyhotovenia nie je právnou skutočnosťou od ktorej sa odvíja vznik nároku na náhradu škody, túto škodu „len“ špecifikuje. Súd prvej inštancie teda považoval za rozhodné obdobie pre určenie výšky náhrady bodu nie moment vzniku nároku na náhradu škody tj. ustálenie zdravotného stavu žalobcu (t.j. rok 2015), ale dátum vyhotovenia lekárskeho posudku (rok 2017). S poukazom na to žalovaný žalobcovi za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa lekárskeho posudku v rozsahu 160 bodov zaplatil vo výške 2.745,60 eur, čo nie je po bodovom prepočte (160 bodov x 16,48 eur) o 80 eur menej, ale naopak, o 108,80 eur viac.

13. Napokon odvolateľ nesúhlasil s výrokom o zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia, nakoľko žalobca neprodukoval dôkazy, ktoré by odôvodňovali sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť. Záver okresného súdu, že v dôsledku úrazu došlo u maloletého k rozvinutiu psychickej poruchy nie je preukázaný. Lekársky nález MUDr. P. je jedinou listinou, ktorý súdu predložil v konaní žalobca, na základe ktorej odvodzuje svoj nárok na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v maximálnom prípustnom rozsahu 50 %, pričom z predloženého lekárskeho nálezu nevyplýva jednoznačne, že k rozvinutiu psychickej poruchy u žalobcu došlo len a výlučne v dôsledku utrpeného zranenia. Rovnako tak sa v lekárskom náleze nesprávne uvádza, že žalobca mal utrpieť popáleniny na 12 % tela, čo je však v rozpore s lekárskou správou o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia, kde lekár uviedol rozsah popálením v rozsahu 2%. Súd I. inštancie svojvoľne, bez akéhokoľvek ďalšieho (podporného)

dôkazu, sám vyhodnotil, že je dôvodné predpokladať, že negatívne následky budú žalobcu sprevádzať po celý jeho život a to s prihliadnutím aj na rozvinutú psychiatrickú diagnózu, vzniknutú v dôsledku úrazu. 14. Žalovaný tu zdôraznil, že úprimne oľutoval svoje konanie, nesie zaň následky, ale nemôže akceptovať rozhodnutie súdu, ktorým súd rozhodol na podklade vlastných úvah, avšak len v rovine predpokladov. Zo žiadneho dôkazu nevyplýva, že u žalobcu psychiatrické poruchy pretrvávajú (lekársky nález je spred 3 rokov), resp. že vznikli výlučným zavinením žalovaného. Sťaženie spoločenského uplatnenia je definované ako stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh. Nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia má osoba vtedy, ak následky zranenia sa prejavujú v rámci dlhšieho časového obdobia. Ani jednu z uvedených podmienok pre sťaženie spoločenského uplatnenia žalobca súdu dostatočne nepreukázal. Žalobca ostal nečinný aj po vrátení veci odvolacím súdom a ani nežiadal ohľadom tejto veci vykonať žiadne dôkazy. Vzhľadom sporový charakter konania, má žalovaný za to, že bolo úlohou žalobcu prostriedkami procesného útoku nielen isté skutočnosti tvrdiť, ale tieto bolo potrebné aj preukázať. Okrem toho, z predloženej lekárskej správy je zrejmé, že žalobcovi, v deň keď sa stalo zranenie, mu zomrel starý otec ku ktorému mal veľmi blízky vzťah, pričom (podľa správy) sa s tým žalobca doposiaľ nevyrovnal, ktorý faktor rovnako mohol mať vplyv na depresívnu poruchu správania žalobcu. Úmrtie blízkeho človeka WHO pokladá za jeden z najväčších rizikových faktorov, ktorý prispieva k vzniku depresívnych stavov.

15. Podľa odvolateľa pri vypracovaní bodového ohodnotenia v lekárskom posudku v súlade s § 10 ods. 4 zákona 437/2004 Z.z. je primerané zvýšenie základného počtu bodov umožnené už touto zákonnou úpravou, až na dvojnásobok. Primerané zvýšenie podľa tohto ustanovenia predpokladá existenciu skutočností umožňujúcich zaver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením. V predmetnom prípade lekár, ktorý vypracoval lekársky posudok o SSU, u žalobcu SSU nezvýšil, pretože pre takýto postup musel byť dôvod - relevantne zdôvodnený. Zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia má byť svojou povahou výnimočné, lebo kvalitatívne predstavuje zmenu podmienok vyjadrenú pojmom dôvody hodné osobitného zreteľa, ktorými môžu byť zmarenie alebo podstatné sťaženie dosiahnutia celoživotného cieľa alebo snaženia alebo podstatné obmedzenie uspokojovania životných potrieb. Aj keď dôvody hodné osobitného zreteľa nie sú v právnych predpisoch definované, ani taxatívne alebo demonštratívne uvedené, a ide o neurčitý pojem, ktorého obsah aj rozsah sa mení v závislosti od individuálnych okolností konkrétneho prípadu, žalovaný je toho názoru, že v prípade ak súd takto rozhodne, svoje rozhodnutie musí dostatočne a presvedčivo zdôvodniť, vychádzajúc z dôkazov, nie predpokladov. Samotný rozsah a miera zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia by mala byť odstupňovaná od rozsahu obmedzenia alebo straty predpokladov pre uplatnenia poškodeného (žalobcu) v živote a v spoločnosti, pričom rozsah, intenzita obmedzených alebo stratených predpokladov v prípadoch hodných osobitného zreteľa, musí v prípade zvýšenia na max. možnú mieru podstatne prevyšovať rozsah a intenzitu predpokladanú v ustanovení § 10 ods. 4 zákona 437/2004 Z.z. Z uvedených dôvodov je zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia u žalobcu v max. miere o 50 % nedôvodné. Žalovaný nespochybňuje závažnosť zranení žalobcu, je však názoru, že žalobca nepreukázal opodstatnenosť zvýšenia o maximálnu možnú mieru 50 %.

16. V písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalobca navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

17. Nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že súd zmenil svoje pôvodné rozhodnutie bez zmenenej dôkaznej situácie. Žalobca totiž predložil súdu lekársku správu Kliniky popálením a rekonštrukčnej chirurgie Nemocnice Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica zo dňa 22.02.2016, v ktorej je vo vzťahu k zdravotnému stavu žalobcu konštatovaná prítomnosť hypertrofických jaziev s potrebou ich chirurgickej korekcie. Žalobca taktiež súdu predložil prepúšťaciu správu z predmetnej kliniky zo dňa 30.10.2017, z ktorej vyplýva, že žalobca bol od 24.10.2017 do 30.10.2017 hospitalizovaný za účelom vykonania excízie (t.j. operatívne odňatie, vyrezanie) hypertrofických jaziev, ktorej operácii sa žalobca podrobil dňa 25.10.2017. Predložená lekárska a prepúšťacia správa preukazujú skutočnosť, že zdravotný stav žalobcu nemohol byť ustálený v roku 2015, ak poškodenie zdravia žalobcu si vyžiadalo ďalší nevyhnutný chirurgický zákrok v roku 2017. Žalobca je preto toho názoru, že jeho zdravotný stav nemohol byť ustálený pred absolvovaním nevyhnutnej chirurgickej korekcie hypertrofických jaziev dňa 26.10.2017 a keďže žaloba bola na súde podaná dňa 09.01.2018, bola podaná pred uplynutím dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty.

18. Žalobca taktiež predložil súdu mailový prípis právnej zástupkyne žalovaného zo dňa 24.08.2017 adresovaný vtedajšiemu právnenému zástupcovi žalobcu, v ktorom právna zástupkyňa žalovaného oznamuje realizáciu úhrady sťaženia spoločenského uplatnenia (160 bodov na základe lekárskeho

posudku MUDr. F. D. PhD. zo dňa 15.06.2017), pričom ohľadom nároku žalobcu na bolestné navrhuje uzatvorenie dohody o splátkovom kalendári. Žalobca považuje predmetný mailový prípis za uznanie nároku žalobcu na bolestné zo strany žalovaného v zmysle § 110 ods. 1 OZ.

19. Pokiaľ ide o premlčanie, podstatná je skutočná vedomosť (nie možnosť) poškodeného o osobe škodcu a spôsobenej škode, ktorú možno objektívne vyčísliť v peniazoch tak, aby si poškodený mohol svoj nárok uplatniť na súde. Žalobca sa pritom preukázateľne dozvedel o škode (jej rozsahu) až z lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia MUDr. F. D. PhD. zo dňa 15.06.2017. Ako sám žalovaný uvádza, posúdenie ustálenosti zdravotného stavu je výsostne odbornou medicínskou otázkou a nie je v laických možnostiach žalobcu. Do subjektívnej kognitívnej sféry žalobcu sa vedomosť o ustálení zdravotného stavu teda dostala až v roku 2017. S ohľadom na poškodenie zdravia žalobcu, jeho liečenie a odstraňovanie následkov žalobca ako laik nemohol v roku 2015 reálne (preukázateľne) získať dostatok informácií o ustálenosti svojho zdravotného stavu, keďže po absolvovaní prvej operácie v auguste 2015 bol z Kliniky popálením a rekonštrukčnej chirurgie Nemocnice Košice-Šaca dňa 25.08.2015 prepustený do ambulantnej starostlivosti s naplánovanou kontrolou na klinike popálením, pričom pri kontrole dňa 22.02.2016 bola žalobcovi doporučená ďalšia chirurgická korekcia hypertrofických jaziev, ktorá následne bola realizovaná v októbri 2017. Pri prvej hospitalizácii na klinike popálením a rekonštrukčnej chirurgie a operačnom výkone dňa 18.08.2015 (prepúšťacia správa z 25.08.2015) boli ošetrojúcim lekárom ako následok poškodenia zdravia žalobcu zistené hypertrofické až keloidné jazvy. Pre lepšiu názornosť žalobca citoval z rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13.12.2017, sp. zn. 10Co/191/2017: „Závermi znaleckého posudku č. 6/2015 z 23.08.2015 znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia, MUDr. Martina Hušana bolo v konaní preukázané, že vzhľadom na charakter a dynamiku konsolidácie keloidných jaziev ako aj vzhľadom na vek poškodenej žalobkyne pri utrpení úrazu (10 rokov) nie je možné jednoznačné stanovenie dátumu ustálenia zdravotného stavu, znalec bol názoru, že stanovenie trvalých následkov malo byť vykonané až po ukončení rastu poškodenej (medzi 16. - 18. rokom života), pretože v prípade jaziev ide o tkanivo rastúce a dynamicky sa vyvíjajúce.“

20. Pre prípad, že by žalovaným vznesená námietka premlčania nároku na náhradu bolestného bola relevantná, žalobca má za to, že vznesená námietka je šikanóznym výkonom práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ. Žalovaný v rámci dohody o vine a treste (rozsudok Okresného súdu Námestovo č. k. 4T/93/2015-155 zo dňa 18.02.2016) sľúbil žalobcovi nahraďiť škodu a aj prostredníctvom mailového prípisu jeho právnej zástupkyne zo dňa 24.08.2017 navrhol žalobcovi za účelom uhradenia bolestného uzatvoriť dohodu o splátkovom kalendári, avšak v nasledujúcom období už neprejavil žiadnu aktivitu k uzatvoreniu tejto dohody. Správanie žalovaného, ktoré spočívalo v jeho formálnom prísľube uhradiť spôsobenú škodu a v návrhu na uzatvorenie dohody o splátkovom kalendári na uhradenie bolestného, ktorým vyvolal očakávanie žalobcu, že jeho nárok bude uspokojený bez potreby podania žalobného návrhu, predstavuje konanie žalovaného v rozpore s dobrými mravmi, pretože jeho jediným cieľom bolo dosiahnuť uplynutie premlčacej lehoty.

21. Za správne považuje žalobca aj určenie hodnoty bodu podľa priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok 2016 (t. j. jeden bod v sume 17,66 eur). Je totiž nepochybné, že k chirurgickému odstraňovaniu trvalých následkov poškodenia zdravia maloletého žalobcu došlo ešte aj v roku 2017, v ktorom roku tak vznikol žalobcovi nárok na náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia.

22. Napokon sa žalobca stotožnil aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %. Aplikované ustanovenie patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, tzn. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je konkrétne stanovená právnym predpisom, ale závisí od úvahy súdu. Toto ustanovenie prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností, a aby sám podľa svojho uváženia posúdil, či ide o „prípadohodný osobitného zreteľa“ a v prípade kladného záveru rozhodol tiež o tom, aké zvýšenie tejto náhrady je v posudzovanom prípade primerané. Žalobca má za to, že následky poškodenia jeho zdravia žalovaným predstavujú prípad osobitného zreteľa. Poškodenie zdravia žalobcu zo strany žalovaného nespôsobil len neodstrániteľný zásah do jeho fyzickej integrity, ale vyvolalo aj psychiatrické ochorenie, ktoré MUDr. Y. P. ako detský a dorastový psychiater diagnostikovala vo svojom lekárskom náleze zo dňa 6.12.2018 ako evidentnú ťažkú depresiu, spojenú aj so suicidálnymi (samovražednými) tendenciami. Žalovaný neprodukoval žiadny dôkaz, ktorým by spochybnil alebo vyvrátil odborný nález MUDr. P.. Predmetný odborný nález bol vypracovaný po uplynutí 3,5 roka od poškodenia zdravia, čo dokazuje vyvíjajúci sa a pretrvávajúci charakter zistenej psychiatrickej poruchy. Z hľadiska psychológie osobnosti došlo k poškodeniu zdravia

žalobcu v juvenilnom období, ktoré trvá zhruba do 10. roku veku dieťaťa, pričom najdôležitejším vývinovým faktorom je veľký skok k socializácii. Pre toto obdobie je tiež charakteristické intenzívne učenie kooperácie a súťaženie s inými rovesníkmi. Taktiež je v tomto období častým prejav ostrakizmu. Nakoľko sa deti zvyknú včleňovať do určitých sociét, dochádza k formovaniu skupín a v prípade, že sa dieťa nejakým spôsobom odlišuje od rovesníkov, je často vyčleňované z väčšinovej skupiny. Ako vyplýva z psychiatrického nálezu MUDr. P., následkom depresívneho stavu žalobcu došlo k jeho výraznej sociálnej disfunkcii, žalobca má problémy so svojimi rovesníkmi, ktorí na neho hľadajú inak v dôsledku jazvových rán. Zároveň sa v žalobcovi vyvíjajú úzkostné stavy a často aj nenávisť vzťahy k rovesníkom kvôli ich správaniu. Je nepochybné, že negatívne následky poškodenia zdravia žalobcu v najrozhodujúcejšom období formovania jeho osobnosti budú pretrvávať po jeho celý život. Žalovaný svojím protiprávnym činom vyvolal u žalobcu prekážku lepšej budúcnosti. Žalobca sa v rámci zvýšenia náhrady za SSU domáha sumy 1.413 eur, ktorá suma predstavuje ani nie 1,3 násobok priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve (pričom žalovaný má ničím nerušenú možnosť nadobudnúť počas svojho pracovného života zhruba 480 mesačných plátov). Žalobca má teda za to, že požadované zvýšenie náhrady za SSU je v súlade s ústavným princípom proporcionality, nakoľko je primerané spôsobenému poškodeniu zdravia a jeho následkom.

23. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná (neúspešná) strana sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 - 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (postupom podľa § 219 ods. 3 CSP v spojení s § 378 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil podľa § 388 CSP tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

24. K zásadnej otázke premlčania posudzovaného nároku sa odvolací súd vyjadril už v rámci svojho (právoplatného) rozhodnutia sp. zn. 10Co/12/2020 zo dňa 27.2.2020 a ani v súčasnej dobe nevzhladol žiadny dôvod pre odchýlenie sa od tam prezentovanej úvahy.

25. V označenom rozhodnutí (jeho bode 21) krajský súd konštatoval, že matka maloletého poškodeného nárok na náhradu škody v trestnom konaní uplatnila náležite a to explicitným vyjadrením prezentovaným v rámci výsluchu konaného dňa 11.6.2015, že jej synovi vznikla (predovšetkým) škoda na zdraví, pričom je evidentné, že k tomuto dátumu výšku nároku nemohla poznať (t.j. absentovala u nej kvalifikovaná vedomosť o rozsahu škody ako jedno z kritérií pre začiatok behu premlčacej doby), keďže k ustáleniu zdravotného stavu poškodeného mohlo dôjsť najskôr k 31.08.2015 (v zmysle lekárskeho posudku z 15.6.2017 a stanoviska žalovaného), t.j. o viac než 2 mesiace po predmetnom procesnom úkone.

26. Následne v konaní ako zástupca poškodeného riadne pokračovala, dôsledkom čoho bolo neplynutie premlčacej doby a to až do právoplatného skončenia trestného konania - 18.02.2016. Ako už v minulosti konštatoval krajský súd, na opísanom závere nič nemení obsah vyjadrenia prezentovaného matkou v rámci druhého výsluchu (v trestnom konaní) realizovaného dňa 21.09.2015, že sa aktuálne nevie vyjadriť k presnej výške škody. Predmetný výsluch totiž prebehol bezprostredne (3 týždne) po ukončení liečby maloletého a striktné trvanie na tom, že k uvedenému dátumu už musela matka poznať a uplatniť konkrétne bodové/finančné ohodnotenie bolestného, hoci je zjavné, že v tomto obmedzenom časovom priestore nebolo objektívne a spravodlivo možné/reálne očakávať od matky poškodeného zabezpečenie posudku o bolestnom, nie je možné vykladať inak než ako nepripustný formalizmus, príkro narúšajúci požiadavku hľadania spravodlivej rovnováhy pri poskytovaní ochrany subjektívnym právam.

27. V ďalšom priebehu trestného konania už matka žalobcu nemala priestor k bližšej špecifikácii nároku na škodu, trestné konanie bolo totiž právoplatne ukončené už 18.02.2016 (rozsudok OS Námestovo č. k 4T/93/2015-155 zo dňa 18.2.2016), vrátane výroku o odkázaní matky poškodeného s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie. Ak teda žalobca nárok na bolestné uplatnil žalobou podanou na súde dňa 09.01.2018, tento (nárok) nie je premlčaný (od 18.2.2016 neuplynula zákonná 2 - ročná premlčacia doba).

28. Nad bezprostredne nevyhnutný rámec považuje krajský súd v danej spojitosti za potrebné poukázať aj na argumentáciu žalobcu o rozpore žalovaným vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, s osobitným dôrazom na výslovný prejav vôle žalovaného (prednesený v trestnom konaní), že vzniknuté nároky poškodenému uhradí (čo, okrem iného, nepochybne prispelo k upusteniu od potrestania žalovaného). Neskoršia zmena postoja žalovaného, ktorý popiera uplatnené nároky je potom v priamom rozpore s jeho vlastným prísľubom. Odvolací súd len dodáva, že v aplikačnej praxi súdov (napr. NS SR sp. zn. 7Cdo 226/2016, 2Cdo 249/2014, ÚS SR sp. zn. I.ÚS 33/2012) je už akceptovaný záver, že za individuálne posúdených okolností, môže v prípade vznesenej námietky premlčania ísť o výkon

práva, ktorý je síce formálne v súlade so zákonom, avšak v dôsledku zneužitia subjektívneho práva kvalifikovanej intenzity, môže dôjsť (zo strany súdu) k odopretiu práva uplatniť námietku premlčania.

29. Naopak, dôvodne odvolateľ namieta metodiku stanovenia hodnoty bodu (náhrady za bolesť, resp. SSÚ) okresným súdom. Z relevantného ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplýva, že výška náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 2% z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu za jeden bod a výsledná suma sa zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor.

30. V okolnostiach súdnej veci nárok na bolestné (viazaný na ustálenie zdravotného stavu) vznikol v roku 2015 (vtedy si ho mohol žalobca uplatniť prvýkrát), referenčným rokom pre účely stanovenia hodnoty jedného bodu je preto rok 2014. Nadväzne, v zmysle § 1 Opatrenia Ministerstva zdravotníctva SR č. S03594-OL-2014 zo dňa 14. mája 2014 je výška náhrady za bolesť a výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na rok 2014 za jeden bod 16,48 eur (nie 17,66 ako aplikoval okresný súd).

31. Finančným ekvivalentom žalobcovi (lekárskym posudkom) priznaného bodového ohodnotenia bolestného - 140 bodov - je tak čiastka 2.037,20 eur (140 x 16,48 eur).

32. Konštatované (nesprávny výpočet súdu prvej inštancie) viedlo k odvolací súd k zmene napadnutého výroku I. v podobe priznania bolestného žalobcovi v celkovej čiastke 2.037,20 eur a to spolu s úrokom z omeškania, ktorého (okresným súdom) priznaný rozsah odvolateľom nebol spochybnený.

33. Obdobne, náležité peňažné vyčíslenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa lekárskeho posudku v rozsahu 160 bodov predstavuje 2.636,80 eur (160 bodov x 16,48 eur). Ak teda žalovaný už uhradil žalobcovi titulom sťaženia spoločenského uplatnenia čiastku 2.745,60 eur, zaplatil mu nie o 80 eur menej, ako v tejto spojitosti dôvodí súd prvej inštancie, ale predmetný nárok žalovaný už v celom rozsahu uspokojil.

34. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý výrok II. (o doplatku SSU v sume 80 eur vrátane úroku z omeškania) zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

35. Napokon, za čiastočne opodstatnenú vyhodnotil krajský súd odvoláciu námietku týkajúcu sa zvýšenia náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia.

36. Vo všeobecnosti správnymi sú východiská, ktoré vo vzťahu k predmetnému inštitútu žalovaný v rámci odvolania vymedzil (bod 15 tohto odôvodnenia). V osobitostiach súdnej veci však odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi priznané základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia dostatočným spôsobom nerefektuje závažnosť následkov vyvolaných konaní žalovaného v jednotlivých sférach osobného/rodinného/spoločenského uplatnenia žalobcu. Inými slovami, priznaná základná náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia odzrkadľuje nepriaznivé dôsledky zdravotného postihnutia žalobcu v oblasti realizácie/uspokojovania jeho životných a spoločenských potrieb/úloh, nie však výnimočnosť/intenzitu týchto dôsledkov, danú individuálnymi poškodeniami zdravia u osoby žalobcu s dopadom/vplyvom na jednotlivé sféry jeho života. Už len diagnostikovanie tak závažného psychického ochorenia, akým je depresívna porucha „s neodkloniteľnou náladou,, vrátane „suicid. tendencie“ a „pocitov nešťastia“, indikuje nie „bežnú/štandardnú“ závažnosť dopadov konania žalovaného na zdravotný stav žalobcu. Okrem zásahu do fyzickej integrity totiž/teda došlo podľa odborného nálezu k rozvinutiu až ťažkej depresie, t.j. patológie, ktorá dlhodobo a zásadne narušuje vnútorné prežívanie a rozpoloženie človeka, vedie k sociálnej disfunkcii, ochromuje psychomotoriku, spánkový cyklus človeka, nabudzuje skľučujúce emócie, často vedúce k patologickej zmene osobnosti, nehovoriac o suicidálnych pokusoch (typických pre túto diagnózu) a ktorá (porucha) ovplyvňuje všetky sféry života takto postihnutého človeka (t.j. okrem a osobnej a rodinnej ako výber partnera, aj vzdelávanie a teda podmienky budúceho výberu povolania, pracovného uplatnenia, spoločenských kontaktov/väzieb, atď.). S touto enormnou psychickou záťažou sa žalobca bude musieť (resp. musí) vyrovnávať už od svojho detského veku. Podľa názoru krajského súdu opísané nepochybne znásobuje utrpenie, ktorému bol žalobca v dôsledku konania žalovaného vystavený. Práve toto konštatovanie je právnym základom pre vyslovenie danosti nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia u žalobcu. Súčasťou tohto záveru je však aj skutočnosť týkajúca sa narušenia fyzickej integrity žalobcu, nakoľko k nej došlo v mimoriadne citlivom veku dospievania a formovania osobnosti, kedy bude/je sústavne konfrontovaný (bez potrebnej odolnosti pri stále nevyzretej osobnosti) s rovesníkmi (ich hodnotením, osobitne zosmiešňovaním, resp. vyčleňovaním z detského kolektívu) vo vzťahu k zožyzdujúcim javám, ktoré utrpel v dôsledku popálenín hrudníka, brušnej steny a oboch rúk (nehovoriac o opakovaných operáciách/korekciách

jaziev). Aj tieto dôsledky vykazujú atribúty dlhodobých následkov s jednoznačne negatívnymi aspektmi na život žalobcu. Niet preto rozumných pochybností, že na strane žalobcu dôjde/došlo, v porovnaní s predpokladmi, aké mal pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, k podstatnému zníženiu kvality života a obmedzenie jeho účasti na plnom osobnom, rodinnom, spoločenskom, resp. pracovnom uplatnení. Bez právnej relevancie v danej spojitosti ostáva cynická „licitácia“ žalovaného o percentuálnom rozsahu popálením tela žalobcu (t.j., že nie 12 %, ale „len“ 2 %).

37. Nie je v danej spojitosti možné stotožniť sa s účelovou argumentáciou žalovaného, v zmysle ktorej je preukázaná príčinná súvislosť medzi úmrtím starého otca žalobcu v deň, keď došlo k poškodeniu zdravia žalobcu a záverom detského psychiatra. V rámci objektívneho nálezu totiž MUDr. P. výslovne uvádza, že poruchy u žalobcu vyplývajú z jeho osobného handicapu (nad bezprostredne nevyhnutný rámec možno vysloviť pochybnosť, či žalobca pri šoku a bolestiach z opálením bol spôsobilý vnímať iné udalosti). Nepochopiteľným je preto tvrdenie žalovaného o „svojvoľnom“ závere okresného súdu, nakoľko tento sa opiera o explicitné znenie lekárskeho nálezu.

38. Na druhej strane však odvolací súd zohľadnil, že v aplikačnej praxi akceptovanými dôvodmi pre zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v maximálnej miere sú okolnosti ako trvalá invalidita, úplné vylúčenie z bežného života v porovnaní s úrovňou osobných, kultúrnych, športových a iných aktivít v dobe pred vznikom zranení (napr. ochrnutie bez schopnosti pohybu, prípady ležiacich osôb odkázaných na starostlivosť inej osoby, a pod.). Takáto intenzita následkov danom konaní ustálená nebola.

39. Možno preto čiastkovo zhrnúť, že existencia dôvodov hodných osobitného zreteľa pre účely naplnenia hypotézy § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. v konaní preukázaná je, pričom rozoberaným určujúcim okolnostiam korešponduje zvýšenie základného rozsahu sťaženia spoločenského uplatnenia o 30 %, čo vo finančnom vyjadrení predstavuje 791,10 eur. Opísané je právnym základom zmeny výroku III. napadnutého rozsudku.

40. Odhliadnuc od skutočnosti, že súd prvej inštancie žiadnym spôsobom neodôvodnil, z akých dôvodov umožnil žalovanému dlhšiu paričnú lehotu (30 dní od právoplatnosti rozsudku), považoval odvolací súd takúto úpravu, predovšetkým s ohľadom na výrazný časový odstup od poškodenia zdravia žalobcu (ako primárnej/určujúcej skutočnosti), za absolútne neprimeranú a stanovil všeobecnú/štandardnú (§ 232 ods. 3 veta prvá CSP) lehotu na plnenie.

41. V dôsledku zmeny napadnutého rozsudku rozhodoval krajský súd v zmysle § 396 ods. 2 CSP (v spojení s § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1,2 CSP) o nároku na náhradu trov celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania.

42. Na účely vyhodnotenia ne/úspechu sporových strán (z pohľadu rozsahu nároku na trovy konania) odvolací súd predmet konania rozdelil na dve oblasti/časti. Prvou je uplatnený nárok na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia. V tejto spojitosti už odvolací súd v minulosti konštatoval (i v súlade so závermi/úvahami Ústavného súdu SR), že s ohľadom na charakter tohto nároku nie je náležité pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania zohľadňovať len izolovane a čisto mechanicky (matematicky) výšku nárokovanej sumy a výšku sumy priznanej. Podstatou dotknutého nároku totiž bolo preukázanie existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa, na základe ktorých vzniká žalobcovi nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom konkrétna miera zvýšenia (resp. jeho finančný ekvivalent) je potom už podmienená „iba“ voľnou úvahou súdu vychádzajúcou z konkrétnosti jednotlivých prípadov. Inými slovami, určujúcim z pohľadu vzniku nároku na náhradu trov je tu vyslovený záver o existencii dôvodov na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. V tejto (prvej) oblasti je teda na strane žalobcu daný (čistý) úspech v rozsahu 100%.

43. Druhou oblasťou sú žalobcom požadované nároky na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, kde spornou (okrem premlčania) bola (práve) výška hodnoty jedného bodu náhrady (hodnota celkového bodového hodnotenia bola známa/nesporná) a čiastočný neúspech žalobcu je založený na (jeho) nesprávnom posúdení okamihu vzniku nároku a z toho vyplývajúcej (nesprávne požadovanej) hodnoty bodu (body 29 - 34 tohto odôvodnenia). Preto je pri týchto nárokoch v plnej miere opodstatneným pomerovať žalobcom nárokovánú (2.473 + 80,40 = 2.553,40 eur) a súdom priznanú čiastku (2.037,20 eur), z ktorých čiastok vyplýva čistý úspech žalobcu v pomere 59,60 % (úspech žalobcu 79,80 % - úspech žalovaného 20,20 %).

44. Následne v súhrne (oboch) takto vymedzených predmetov konania činí celkový istý úspech žalobcu 79,80 % (100 % + 59,60 % : 2), v ktorom rozsahu odvolací súd priznal žalobcovi náhradu trov konania. O konečnej/konkrétnej výške týchto trov (po vyhodnotení uplatnených trov v zmysle hľadísk uvedených v § 251 CSP) rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie.

45. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených vád. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.